

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás
külső szénutca Sikóház, 36. számnál.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középvezetési könyvkereskedésében, valamint a szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félfévre 6 pf. évfolyamra 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj, s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein középvezetési kereskedésbe beküldése mellett kiadatnak.

AZ EGYENLŐSÉG ÉSZLELETE.

II.

A sokaktól követelt egyenlőség szoros értelemben csak anyagi s erkölcsi értékünk oszthatóságával volna elérhető. Miféle a vagyon, rang, s birtokkülönbségek lefontásával az egyenlőséget még tökéletesnek nem találják tán mindnyájunkat meztelenre is vetköztetnének; s ki kezéskedik, hogy még ekkor is megállapodnának, kinek bőre fehérebb, azt be nem sötétítenék, vagy ki magasabb, azt egy fövel alább szállítani kedvet ne kapnának?

Bocsánat! E tulságos eszméig csak az vihett, hogy hallottam, s olvastam utópistákat csaknem idáig menni okoskodásukban; de ha ez előbbi fogalmak csakugyan létesíthetők lehetnének, ha a tulajdon szentsége egyszer elesik: akkor minő erő is az, mely képes lehetne biztosítani a végletekig súlyedést? Én legalább nem ismerem semmit.

Van-e a természet bármely országában ilyeszerű egyenlőség?

Ha az ásványországot vesszük, egyik kő nagyobb, erősebb a másiknál. Ha a növényzetit, itt is úgy találjuk, hogy míg az ugyanazon fajú növények is egymástól nagyon eltérők magasság, szépség és kiterjedésben. Egyenlők csak annyiban, mennyiben a földből, légből szabadon táplálkozhatnak, s a fényt, mit a nap rájuk áraszt, helyiségükhöz képest, szükség aránylag élvezhetik.

De a százados tölgyet mi módon kényszeríthetnők azon körbe, mit egy kis jászminbokr foglal? vagy mi módon töltönnék be ez által a kört, mit amaz belerő által százados küzdelmek után magának kivívott?

Ne gondolja senki e hasonlatból, hogy tán az ősszülettség elméletének rabja lettem. Nem; s midőn a magas tölgyenél, csak mint természeti erő szükséges kifolyását, engedem meg a nagyobb kört, a kisebb körű jászminnál nem tagadom mint növényenél az egyenlőséget; sőt méltánylással elismerem a kisebbkörű, kellemes, s szendebáju szerény rendeltetést, mely sok tekintetben az elsőbb előtt kitűnő állásra jogosíthat. Egy izléssel rendezett kert-

ben pótolhatja-e a büszke tölgy óriás ágaival a szerény bokrocskát? vagy kölcsönözhet-e a nagyságban magasabb, bérceknél regényes báji a csak illatban dus szerény jászmin-bokrocska?

Egyenlőségük annyiban elvitázhatatlan, hogy mindketten növények, mindketten levelet s ágakat hajtának, és zöldelnek is mindketten, s mindkettőnek meg van rendeltetési célja; de ép ezért különbözök, egymás helyét nem pótolhatják, egymás körét be nem tölthetik.

Az emberekre vive a hasonlatot:

Hibáznak nagyon, kik magokat más anyagból gyúrottaknak, más elemből alakítottaknak képzelik, mint embertársaikat; kik azt akarják hinni, hogy csak ők emberek, embertársaik más osztálya csak közvetítő közöttök és a több állatfajok között; azon élvezkre, miket a sor kirekesztőleg csak osztályuk számára tartott fel, nem képesek, a polczra, mit születésük s állásuk részökre foglalt le, alkalmatlanok.

Emberek közt nem áll oly szorosan a különbség, mi létezik egyes növény-faj, s a más között. Az előbb felhozott hasonlat is, mint minden más, sántikál.

Az ember, mint lelkes, magasabb hivatású lény, általában nincs annyira rabbá téve a természet által, hogy erejét tovább ne fejthesse, sőt ez szükséges feladata. Az egyes kitűnhetik nem csak osztályosai, sőt az általános emberiség fölött; kiemelkedheik a körből, mely neki születésével kijelöltnek látszott, s az utód nincs válhatlanul, örökre előde körére kárhoztatva. Minden hatalmasnak valaha előde igénytelen nomád volt.

Az erő, a tehetség, az ész, a teremőerő mint édes-anya által, az általános emberiségnek ajándékozott; egyes faj, vagy osztály, majoratusi jogát e részben nem okadatolhatja.

De miután az embert csak polgárat állapottban, s az államra vive vehetjük, az egyenlőséget is csak ez értelemben értjük, és ide már a felhozott hasonlatok illeszthetők; mert bár az emberek természeti rendeltetésök szerint mindnyájan egyenlők, mint a kövek és növények általában; de mint ezek közt a gyakorlati használat szerint az emberek különbséget tettek a helbecs után: úgy

az emberek között is polgárat állásban különbségnek kell eléállani a testi s lelkierők különbsége szerint, és az egyenlőség esakis mindenkinek ereje, tehetsége hasonló kifejleszthetőségében, és abban állhat, hogy senki természeti ereje, tehetsége szabad kifejleszthetőségétől el ne zárassék az állam hatalom, vagy egyes osztályok által, bármely osztályhoz tartozik is különben.

Sok apostol állott külföldön elő, ki kormány-polczra törekvén, a polgári állásban háttárba szorított népet különböző jelszavak által igyekezett felrázni, önmelkedése segéd-létrájaul használandó. Az egyenlőség is egy ilyen jelszóul használtatott fel sok helyt.

A nép az ily jelgék politikai jelentőségét nem vizsgálja, nem fürkészi. Önfogalma, ohaja vagy érdeke szerint értelmezi azokat, s így valódi értelmök, s polgárat jelentőségük, fogalomhiány vagy rossz szándokból, elferdítetik. Így támadt az egyenlőségnek oly tömörked ferde értelmezése, képtelenségekre vivő ezerféle magyarázata, mik a socialismus, és communismus tanait teremtek.

Sokan küzdöttek meleg lélekkel, tiszta szándékkal az emberiség jogaiért, ez tagadhatatlan; de a két értelmű fogalmakat megszokták az emberek öncéljokra felhasználni, s nagyon természetes, hogy e téren is némelyek nagyraavagyó, mások emberboldogító, meg mások aljas önérdéktől vezettetve, tulságig vitték az értelmezést.

Az első ez a természet szerető édesanyjai kezéből nyert emberi szent jogok biztossága megtámadását merészlelk tiszteletlen kezeikkel megkísérteni. A tulajdon sérthetetlen szentsége ellen emelék szavaikat, az egyenlőséget hamisan, mint államczélt, állíták fel. Ez álszin alatt igyekeztek a testi, szellemi képességet kirabolni, egyenlőség neve alatt a legborzasztóbb fosztást gyakorolni, mint például Frankhonban.

A polgárat egyenlőség, valamint maga az állam is, czél nem lévén, s csak mint eszközök a végczél, az emberi általános szabadság elérhetőségére, úgy tekintethetvén; ezen eszközök a czél ellen ésszerűleg nem állíthatatnak fel. Már pedig ha az egyenlőség, az államra vitt tekintetből, sok utópisták szerint a tulajdon egyenlőségű fel-

A TERMÉSZETTUDOMÁNY KÖRÉBŐL.

A vetési mezbögy. — Agrotis (Noctu.) segetur. — Win'ssaateule.

(Mezei gazdáink figyelmébe ajánlván.)

A közelebbi múlt ősszel Erdély különböző vidékeiről agasztó hírek közöltettek az újságlapokban bizonyos hernyófajról, mely különösen a vetések zsenge hajlást kezdé pusztítani. E kártékony hernyósereg még kegyetlenebbül dult a testvér Magyarhon felső megyéinek őszi vetésein. Minthogy ily csapásra még földész-aggasztányok sem emlékeztek, minden értelmű mezei gazda sietett figyelmét e rendkívüli tunemény nyomozására fordítani; mindenütt rajta voltak, hogy ezen kártékony állat élet módját kiismerjék, és kiirtására szolgálható módokat fedezhesse fel.

Hasznos szolgálatot véltünk tenni honi gazdaszatunk földmívelési ágának azon eredmény közlésével, melyre a tapasztalat s tudomány, e kártékony hernyófajt illetőleg, e mai napiglan segített.

A vetési mezbögy — írja egy magyar honi természetbúvár *) — a pikkelyröpök (Lepidoptera) közé tartozó éleje (Noctu).

Megnöött hernyója 1 1/2 hüvelyknyi hosszú, erős tollszárvastagság, hengerded, hátsó vége felé vékonyabb nyolcz pár lábálal bír, úgy mint három pár körömláb, s öt pár bőrlábálal; teste fénylő sima, csupasz; színe homályos-szürke s barna, a test hosszabban váltva nyúló széles s némileg összefolyó sávokban; reggel, midőn a hernyó jól van lakva, áttetsző zöldes; a hátán testének egész hosszában látható egy halavány, mindkét oldalán sötétebb vonallal szegélyezett sáv, és e mellett vagyon minden gyűrűn négy halavány-fekete pont, mely pontoknak mind egyik előpárja egymashoz közelebb áll s észrevehetőleg kisebb a hátsó párnál, sőt néha alig látható, — a hátsó pár mögött sár-

gás foltok mutatkoznak; alant, a test oldalain észrevehető a fekete pontalaku lőtör. k. s ezeknek mindlegye mellett egy fekete pont; lábai barnás-szürkék; domboru feje sárgás-barna, sötét-barna pontocskákból alakult, s a nyak-tőtől a falámok felé futó kettős vonallal díszítve.

Ezen hernyó töltényre éjjel pusztít, nappal ritkán látható; mivel a levelek és göröngyök alá, s a földbe elbuvik; az általa ellepített szántóföldeken közönségesen sok kis lyukat vehetni észre, és az olyan helyen minden egyes ásótúrassal 10—30 hernyót lehet felásni.

A fiatal hernyócskák augusztus végével vagy szeptember elején kibujnak a petékből, melyeket a lepe 10—11 nappal előbb a földre rakott; eleinte, az ősziek hiányában, különféle füvek gyökereiben, felk. tápszerökben, míg későbbben, szeptember derekán s októberben, midőn már az őszi vetés csirázásnak indult, ennek zsenge gyökereivel táplálkoznak. A tél közeledésével 2—3 hüvelyknyi mélységre a földbe másznak, és ott készített tojásdad üregekben serelem nélkül telelnek. A tavasz kezdetén kijönnek téli üregekből, és még egy ideig az őszi vetések gyökerein s levelein éldegelnek, a nélkül, hogy ekkor már a meggyökerekedett erős vetésekben tetemes kárt okoznának. Május végével vagy június elején baboznak, mi szintén a földben egy kis üregben történik, négy hét múlva pedig a barna bábokból előtűnnek a kifejldött pillék.

A pillének hossza majdnem egy hüvelyk, szélessége pedig fél; nyugvásban szárnyai laposan helyezvék teste fölött; színe zsenyes szürke és sötét-barna vagy földszínű; kivén az ülés alatteltakart alszárnyakat, melyek fe ér-szürkék vagy tejszínűek; a felső szárnyak mindegyikén azonkívül látható egy fekete k s gyűrű s csap alakú folt. és alsó vagyis hátsó szélük felé két hullámdand vagy szögös haránt vonal. A him vékonyabb potroha s fesűképű csapjai által különbözik a nősténytől, melynek csapjai sörtekepek.

A leirt hernyó főleg az éjszaki országokban, névszerint éjszaki Németonban; Porosz, Lengyel s Oroszországokban honos, hol sokasága által a vetésekben gyakran roppant pusztítást tesz. De a két magyar hazának egyes vidékein is sokszor borzasztó csapás. Van hátár, melyen 150. (százötven) holdnyi vetést kilencez nap alatt végkép elpusztított e dúló hernyótábor. Volt eset, hogy a kerteknek esett, hol kiválólag a konyhaveteményeket tá-

madta meg. Sőt bizonyos helység határan tapasztalták, miképp a hernyók az általuk ellepített vetésről a szomszéd földre, mely vizárok által el volt választva, az árkon keresztül fekvő egyes kákaszáron vadoroltak át, miert is a vesélyben forgó vetést, az észrevett természetes hídnak eltávolítása által, nagy részben meg lehetett menteni. Némely helyütt a hernyók a vetéseknek csak széleit lepték el, s további pusztításaikban kétségkívül egyedül a beállított keményebb tél által akadályoztatnak.

E veszedelmes ellenség kiirtására, többen több módot javasolnak; de közülök némelyek alig eredményezhetnek némi sikert, míg mások éppen magának a gabnának, mint tápnövénynek, érdekében az emberiségre könnyen nagy veszélyt áraszt-hatnának.

Ugyanis vannak, kik a tökéletesen kifejldött rovaroknak vagyis pilléknek (pillangóknak) kipusztítására éjjeli csalúzek rakását és az ezek körül szállongó lepék elfogdosását, s elégetését javallják. Minthogy azonban nehéz, sőt lehetetlen meghatározni a napot, midőn a lepék bábjaikból kitörnek, mivel az éghajlat, a légmérséklet az időjárás és egyéb okok a lepék kifejldését siettetetik vagy késleltetetik; minthogy továbbá a nőstény-lepék rendszeren vesztig üve maradván, csak a hímek szállnak, és ezeknek száma oly tulnyomó, hogy tökéletes elpusztításuk, és így a párzásnak, s a rovar-szaporodásának megakadályozása lehetetlen: ennél fogva ezen kiirtási mód nem látszik célszerűnyosnak. — Valamint a lepéket, úgy a bábokat is bajos kipusztítani, minthogy ezek a földben fekszenek, s pedig oly időben, midőn a szántóföldeket forgatni nem szokás. Gondoskodni kell tehát oly módokról, melyek által vagy a petéket, vagy az azokból kikelt hernyócskákat, mielőtt még valami kárt okozhat-lak volna, kiirtani lehetne.

(Vége következik.)

TERMÉSZETRAJZI CZIKKEK.

A borszéki borviznek élet-vegytani hatálya.

(Vége.)

*) Szentkereszty Sándor. Olv. Magyar honi Természetbarát. Szerkesztik és kiadják Dr. Nagy József és Láng Adolf Ferencz, III-d. füzet. (három ábrával). Nyitra. 1857. u. 4 r. 51. — 54. l.

oszlása után rendeztetnék, s ezen alapszabály jövőre zsinormértékül tüzetnék, a cél, emberi szabadság háttérbe szorulna, sőt megsemmisítve lenne.

Ha valaki tulajdonát venné el az egyesnek, úgy szabadságába vág; mert a tulajdon a szabadság eredménye, az emberben levő természetierők szabad kifolyásának következménye. E szent jogok sérthetlenségét semmi érdekért feláldozni nem lehet.

Ez okoknál fogva a polgári, vagyis az egyetemes egyéni egyenlőség — mi oly sok vér után elvégre megszületett — nem áll a tulajdon egyenlő arányu felosztásában, s e szerint, mint megmutattatt, communis-tikai felosztásban; sem abban, hogy egyes polgár másként ne öltözködjék vagy éljen mint a másik; hanem csakis abban, hogy minden polgár törvény előtt egyenlő legyen személyi s vagyoni jogaiban, vagy egyénisége s tulajdona biztosítására nézve; az államkormányzatba befolyasson, s képessége után oda maga is eljuthasson.

A személyes egyenlőség az egyesek egyéni önállósága, szabad versenyzés vagyis az egyén szellemi s anyagi képességeinek szabad gyakorolhatása; mely két nemű egyenlőség teszi a szabadság alapfeltételeit. A tökéletes egyenlőség oly esemény, mit elérni nem lehet.*)

UZONI Z. J.

Marosvásárhely, 1857 Jun. 20. (Tájékoztás a torjai kénköves barlangról, és ennek aljában fekvő gyógyerejű savanyu-vizekről.) Azt hiszem, hogy a torjai, vagy helyesebben szólva az Alsó-Volái (minthogy ennek határában fekszik) kénköves barlang nem újság a t. olvasó előtt; de annak, s a hozzá mintegy száz lépésnyi távolra eső timsós barlangnak, s az alattok egynehány száz lépéskörben fekvő savanyu-vizeknek gyógyerejéről tiszta tudomása nincsen, s nem is lehet, mert ezek vegytanilag kipróbálva, és világ elibe terjesztve még soha sem voltak.***) pedig ily ritka mivét a természetnek; hol két barlang, egy kénköves, más Timsós, és négy csak nem egészen különböző tartalmu, és természetű savanyu, részint fordásra, részint pedig ivásra és fordásra is használható gyógyerejű források vannak, a különböző betegségekben szenvedő emberek javára előállítva; nem tudom Európá melyik része mutatna fel? Igen, de ezeknek rendelkezésük szerinti élvezhetőségre nincs alkalom nyújtva, mert az oda vivő utaknak rossz állapotba való tartása, és szállásul szolgálható építmények nem léte, s a vizek tartalmi kitudása, s közzététele hiányában, csak is oly szegény sorsú betegek által látogatottaknak, kiknek gyógyszerárakból való orvosoltatásokra módjuk nem

*) Ezen észleletek a socialisták tanai ellen intézkévék, mely tannak köztünk egy sincsenek proselytái.

**) Iratunk közt van már, s tárczánk hozni fogja rövid időn egy igen avatott tudományos tolltól a „Torjai bűdös“ természetrajzi leíratát. Olvasóink egy második tanulmányt fognak öröndelhetni annak, hogy Erdély mérhetlen becsű természeti kincseit mily avatott kezek kezdik kibúvárolni; s mennyire kezd emelkedni nemzetünk kebelében a természettudomány.

Szerk.

sabban oldatnak fel. Hogy pedig ez tényleg így van, azt a gieseni vegyműhelyben Liebig vezetése alatt tett kísérleteim kézzel foghatólag bizonyították; ugyanis, megölt húsevő állat kivett gyomornedvébe ha szénsavanyval telült s konyhasót is tartalmazó ásványvizet a megfelelő hőmérsékletben összeegyeztettem, úgy az azzal érintkezésbe hozott felaprított eledelnek rövidebb időre oldaltt fel, mint az ásványvíz segítségével. Lehet, hogy a szénsavágz ingere által a belek gyűrűződő mozgását is előmozdítja. Ezekből magyarázható a többnyire Borszéken keletkezni szokott jó étvágy.

Borviz éledele után az illó és kötött szénsavnak vizelébeni megcsokasulását, elemzésileg magamon tett kísérletek által többször kimutattam, Világos tehát, hogy a szénsavany a vesék kiválasztó működését is előmozdítja.

A borviznek hirtelen nagy mennyiségben ivása által a gyomorban egyszerre kifejlődő sok szénsavagáz feszerejénél fogva émelygést, gyomorfájást sőt hányást is okoz; míg némely egyéneknek a vérbe nagymennyiségben hirtelen átmenő szénsavany az agyidegekre befolyó izgatása által kábító vértolulást, szellemi ingerültséget s néha részegítő mámort is eredményez.

A vas a borszói savanyuvízben mint élecs (oxydul) van jelen, a vasélecs pedig az élethez oly nagy rokonsággal viseltetik, hogy képes magát a vizet is szétbontani, csak hogy ennek élethélyével vasélecs (oxyd) együlhessen. Eppen ez történik borviz-ivás után a gyomorban, midőn a szabad lett hydrogen (könny) felbőgőgés alkalmával a száj, s máskor — kénnel együtt — az állal-nyíláson elillan. A vasélecs ellenben a fehérnyével egyesülven a gyomornedv által feloldatik s hasznátható lesz.

A vas lényeges alkörzébe levén a vérben úszó apró, piros sejtnek, főszereplő az állatanyag szünteleni metamorphosisában. O a vértekecsék (Blutkügelchen) élethezvetője, mely által a testben minden anyag átalakul, s mely vegyfolyam alkalmával kivált hőseg eredményezi a saját állati melegeget. Ő előmozdítja a halvány ajk s arcokon elvonuló piros, s felélesztője az elernyedt szívdobogásoknak. Ő által újra élet náunk a nemző — a nőknél pedig a fogamszó tehetőség. Kitűnő eredményű még az üdült arsen s higany mérgezésénél s azoknak utóbaiban, mint hogy a m renyken leghathatóbb ellenszere, a gyomorban képződött vasélecs (cisenoxhydrid).

A gyomorban hasonlóan visszamaradt vas, a végbél után

lévén, minden orvosi utasítás nélkül a természet elhírhedt ezen remekeibe vetett bizalommal fogva, vergődnek oda; és számtalanon, kik, szemfájásban, hűlésben, dugulásokban és taggyengeségekben szenvednek, megkönnyebbülve, s némelyikük egészen kigyógyulva hagyják oda.

A hely tulajdonosai gondolatom szerint üdvösebbet, s a szenvedő emberiségre hasznosabbat nem követnének el, mint ha az irt vizeket vegytanilag kivizsgáltatva, alkáltrészeit külön külön kijegyzeltetve, a barlangok hasznai megértésével, közhírré tennék, házakat építtetnének, melyek az oda menő betegeknek szállásul, és azon tanulmányozó utazóknak, kik nem csak e hon külvidekeiről, sőt külföldről is nyaranként, a regényes Balványosvárat, a kénköves barlangot, és a ritka szép fekvésű Szent-Anna tavát felkeresik, központi állomásul szolgálának.

Fel sem lehet tenni azt, hogy későbbre az azokra tendő költségek bő kamattal meg ne térítenének; mert ha az orvos urak előtt fel lesz fedezve a vizek tartalma, s a gőz-barlangok ereje, — majd utasítani fognak oda sok oly beteget is, kik azoknak hasznos élvezetük után a szállás bért örömmel kiűzetendik. — A múlt évben egy alsó Volái kisebb, birtokos kezdett is volt építeni, de épülete fedélzete ily hamar a rossz szellemű emberek által leégeltetett, s a többi ly esetek elkerülése tekintetéből igen ohajtandó volna, ha a k. vásárhelyi, és sepsi szentgyörgyi cs. kir. járási hivatalok, és a Bikszádban állomásozó csendőrség figyelmet fordítani rája szivesek lennének, s járásaikban köröztetnék, — hogy az ott épített, s kijavítandó, s még építethetendő építmények bántalmazói ellen, a büntető törvények szerénti eljárás fog igénybe vétetni.

Hogy pedig jó út is nem sokára fog lenni, arra nagy reményt nyújt azon tudat, miszerént a k. vásárhelyi cs. kir. járási főnök ur, egy a Balványos réljén, és a kénköves hegy nyakán keresztül Bikszádba, s onnan Erdővidékre, és a meglevő rikai úton át Udvarhelyszékre, s e hon külvidekeire vivő közlekedési út eszméjét felfogta, és helybepályás s megerősítés végett, a cs. kir. magas Helytartóshoz feljelentette. Nem lehet ezen eszmét a k. vásárhelyi cs. kir. járási főnök urnak nem köszönni, és a cs. kir. magas Helytartóshoz kégyes helybepályásáért nem köszönni; mert ezen út felállítását által, Háromszékre, Erdővidékre, sőt e hon külvidekeire nézve is nem csekély haszon háromland: például ezen az úton Háromszékre a parajdi sóaknából a sószállítás menet és jövet egy-egy és így két nappal hamarabb esik, valamint a hon börtendő helységeiből is a bérbeszállítás és szükség idején a törökbúza, s más nemű gabonák szállítása, melyekért most a távolabb lét miatt pénzünk Moldovába szivárog. A K. Vásárhelyt, és Háromszék más helyeiben történt gyakori tűzvészek szükségessé tették vidékünkben a tűzellenes anyagokból építkezést, melyre megkívántó cserép és mászkészletek Erdővidéken felelegesen találtatván, a háromszéki ezen szükség pótlására könnyen átszállíthatnának, valamint az ottan fennálló két vashámorokban termelt vasak is; s végre gróf Mikes Benedek urnak bikszádi üveggyárában készült üvegek nagy része Moldovába adván el, itt is két nap utazásbeli idő megnyerése által, az üvegekkel kereskedés élénkebb lenne, s a más cikkekért Moldovába átszivárgó pénzünk többet kapnánk vissza; — szóval

kiválk s miután a hydrogen-kénget szétbontotta, vaskéreggé vegyül. Innen az ürleteknek idővel mind inkább barnuló színe.

Ha a borvizbe bort vegyítünk, úgy a borsavany a szén savgázt kiűzi, melynek apró, hollyagocskákban ellátása heves pezsgésben mutatkozik, a folyóság pedig a képződött vaséleg miatt lassanként viola s kékesbarnává színi. Hasonlag a borvizes üvegek fenekére lerakodni szokott ismeretes sárgavörös porva se egyéb elégtül vasélecsnél, — kiválk s leülepszik pedig azért, mert már a vaséleg vízben többé nem oldható.

Az égvényes földfémeket, melyek a savanyuvízben mint kettős szénsavas alanyok jelenkeznek — a gyomornedv semlegesítvén, mint chlor és tejsavas sók a vérbe mennek át, hol megint felhényes égvényekké változnak, míg végre crediti elemrészökkel találkoznak; a vizelében részint kettős szénsavas sokká újra alakulnak, részint pedig phosphorsavas együletek képeznek. Önként következik, hogy a véralkáltrészek ily úton gyors cserélődése a tip és kiválasztó szervek működése folyamára nagy hatáynyal bír; a meszet leg inkább a csont veszi igénybe — a magnesium a vékonybélben, haszerét teheti, kénnel együtt, s úgy viszi véghez ismeretes hatalmas működését; a chlormatriumot a test kiűzésében ennek sós izérol könnyen fölillehetük ismét — míg a natron bicarbonas minden égvények legényegesebbé, a vernek szénsavvesztőjévé válik.

Világos tehát a borviznek huzamos használatából folyó léteges tevékenység, s ennek a egyén s egy szervezetéhez mért előbb utóbb beállása. E lazis jelenséget nagyonyis szeretik charlatan orvosok válságnak (crisis) keresztelni, s elhitetni betegjökkel, miként e sajátos kedvetlen érzés a kórfordulópontja minden szenvedő-sóknak örökre véget vetend — pedig az egész nem egyéb felkavart szerves működésnél. Ide tartoznak Dulcamara által sajátos kór-válpontra helyezett gyengezett fürdőstegak is; holott ezek sem egyebek a borviz különböző hőmérséke s alkáltrészek a bőrre ható vegyészti ingere által előidézt egyszerű sömöröknél. Mindkét jelenség a borviz használatnak felhagyásával nemcsakra önként eltűnik.

A borszói sav nyúvzoknak csak többször ismételt huzamos használatára eredményezhet ide tartozó utóbajokban tökéletes gyógyulást!

ezen út megszületése áldást hozó lenne mind a betegségben szenvedőkre nézve mind a fennemlített, s még a helyszük volta miatt meg nem említhetett sok okokból.

S valamint egy felől ezen közlekedési út felállítására kilátás van: úgy erős a hitem másfelől az iránt is, hogy a helytulajdonosok, mint gróf Mikes Benedek ur, és az alsó-volái birtokosság, s ezen utolsók közt főként legnagyobb birtokos állami és udvari nyugdíjas tanácsos b. Apor Lázár ő excellenciája az emberiség ezen szent ügyét felkarolván, mind az építést megkezdendi, mind pedig a gyógyvizek vegytanilag leendő kipróbáltatása iránt rendelkezni fog.

k. i.

Szamosujvár, június 15. 1857. (Szellemi helyzet, szepítészet, Martinuzi-vár) Mióta a „Kolozsári Közlöny“ öröndetes külső és belső átalakuláson ment át, mit se olvastunk városunkról elap hasábjain; az nem áll, hogy itt ne történnék olyas, mi az olvasó közönséget érdekelné, mert városunk, különösen kereskedelmi szempontból tekintve, egyik jelentékenyebb pontja Erdélynek, s bár ha innen folyó anyagi emelkedése öröndetes jelenség, de azon öröm nem lehet teljes, ha a szellemi haladással nincs arányban Szamosujvárt szorgalmatos, igyekező kereskedő és iparos nép lakja, de a mely szellemi érdekekért nem sokat áldoz; ne nehezteljenek az igaz szólásért azok, kiket so-raim érdekelnek, a kiket pedig nem illet, ne vegyék magokra, hisz az érdem elismerése, valamint a saját szellemi érdekeikről megfedekezők buzdítása a legszebb kötelesség, mi a hírlapírónak részébe jutott. Szavaim tényekkel fogom bebizonyítani. Fribeisz István, ismeretes buzgalmu könyvkiadó, néhány példányt küldött eladás végett az általa kiadott irodalmi művekből egy irodalombaráthoz, a melyekből egyetlen példányt se tudott eladni; nincs nálunk casino, nincs olvasó-társulat, nincs zene-kar, nincs a társadalmi téren semmi mozgalom, mi a szellemi haladás s emelkedettségre mutatna, nem azért mintha az erre meg kívántató anyagi eszközökkel nem bírnánk, hisz vállalkozó szellemű férfaink ezereket képesek befektetni különböző anyagi vállalatokba s hólgyeink oly izletes-gazdagon öltöznek s annyi ékszertől csillognak, kivált innepnapokon, melyek egy darabjának árával a jelesebb irodalmi műveket megszerezhetnék; hanem azért, mert feledve az emberben a szellemi érték előnyeit, mindent kicsinyló szemüvegen néznek, mi anyagi haszonnal nem kínálkozik, kivévén a fényelgési cikkekkel s hasznatlan külsőségeket. Vannak dicseretes kivételek melyek közé számítom e város előjáróját polgármester J. urat is, ám de ezek nem képesek a többség gondolkozás módját megváltoztatni.

Egyébiránt városunk szepítési tekintetben öröndetes emelkedésnek néz elébe, nem csak hogy phönixként megújulva emelkedett ki hamvaiból a közelebbi nagy tűz vihar után, de nagyszerű épületekkel fog szaporodni; a görög-egyesült hitűek temploma és püspöki lakhelye, az építészeti remekbb művek közé fog tartozni. A Martinuzi által épített vár, melyben az ország foglyai tartatnak, egészen új átalakításra megy át annyira, hogy nem fogunk reá ismerhetni e történelmi tekintetben is nevezetes épületre, pedig oly jól esett, midőn az érdekes romok néha a multak emlékeit kelték fel keblcinkben.

SZAMOSUJVÁRI.

Ezzel befejezem Borszék természetrajzi ismertetését. Adja az ég, hogy hazánk e jeles fűrdője azon rangjára viszaemelkedhessék, melyre azt egykoron nagy híre valóban érdemesítette. Azonban csak szakadatlan buvárát, tárgyszeret utáni törekvés, s egyesült erők lesznek képesek azt létesíteni.

Leh t, hogy igénytelen értekezésemben nem szóltam mindenkinek nyírére. De hiába! A mysticait tanok ideje mar lejárt; — a tudomány egy közös vagyonná változott, melyből mindenki tetszése szerinti mennyiséget gyűjthet magának — A tudomány birodalmában az egyeduralom és birtoklölönzés ocsmány bun mig a commun smus legmagasabb erény.

EGY MAGYAR TERMÉSZET-BUVÁR.

ÉRTESÍTÉS.

Alólrít mint a brassói cs. k. kerület főorvosa, kedves kötelességem tartja az előpatak mellől elhíre edett savanyúviz használatát és egy általán a t. cz. közönséget értesíteni arról, hogy azon elterjedt hír, mintha Előpatak fűkútja savanyúvíze elromlott volna, merőben alaptalan; ellenben fölhívva érzimágát az emberiség érdekében ezezzel nyilvánosan felszólani és biztalan erősíteni azt, miszerint egy a magas kormány által ide rendelt jeles és szak értő csehországi mérnök és kúlmester épen elvégzett ásatásai, kutatásai, az édes víz tökéletes lecsapolása a savanyúvíztől azon kedvező eredményre vezettek, hogy az előpatak fűkútját savanyúvíze nagy mértékben bővült és javult.

Ennyit az igazság érdekében.
Brassó, június hó 1857.

DR. MÁYER IGNÁCZ.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

* Erdélyi kath. püspök Hajnald Lajos ő excja körünkbe érkezvén, tegnap a p. a. c. nagy templomban 9 órakor tartott mise után, a nagyszámú áhítatos hallgatóságához szép folyékony magyar nyelven hathatós egyházi szó-noklatot intézett, mely 11 óra után végződött, egy óráig tartó bérálás után, ő nagy-méltósága az academián templomtól kezdve a rom. cath. gymnasium lépcsőin és folyosón két sorfalat képző ifjúság közt a gymnasium ünnepélyesen földszített hallgató-termébe vonult, hol időzött a helybeli zeneegylet tagjai által Bellini nyitányával fogadtatott. Ennek megszüntével ő excja a püspök s egyszersmind a rom. cath. tanintézetek főigazgatója megnyitó beszédet mondott, mire aztán ő cs. k. Apostoli Felségének arczképét, melyet a nagyméltóságú erdélyi cs. k. Helytartótanácsa a gymnasium területének ajándékozott, leleplezni méltóztatott, mi alatt az ifjúság egy része zenekísérettel a néphimnusz énekelt. A leleplezést követte a gymnasium igazgatójának az ifjúsághoz intézett beszéde. Erre a felsőbb osztálybeli tanoncok közül kettő az ünnepélyhez alkalmazott beszédet tartott magyar s német nyelven. Az ünnepélyt Herold egyik nagybbszerű művének előadásával végezte be az említett egyelet.

* E hó 29-én a kath. tanuló ifjúság kath. püspök ő nagy-méltóságát fényes faklys menettel s idevölő szónoklattal tisztelte meg.

* Nálunk az idén júniusban is alig érkezett meg május az ő mosolygó arcával enyhe lehelletével. Esős, szeles, komor, ködbe ködbe hideg napok miatt a májusi népiünnepély is csak tegnapelőtt u. m. június 28-dikán tartathatótt meg. Kiballagtunk mi is a sétálatérre, melyet a spectaculum színhelyétül tüztek ki; s 6 krajczárok lefizetése után, a melyek szent czezlra fordítanak, kerestük az olesó mulatságot. A szinkör közelében a gyeses ténre két magas majusfa állott, tetejében lobogó tarka kendővel, s mint a placatok hirdeté, egy tallérral. A megpróbáltatás fagygyas, sikamlós fát egy rakás csarogó mesterinas állotta körül; vagyis kettő próbálkozott is, hogy felmásszék a tallér után, melyhez pénz- és dícsvágyó lelke keservesen felsovargott, de szegénynek alig haladtak egy ölnyre fel, rendre mind leszotyantak. Hamar belatunk bizon mi ebbe a mulatságba, s miután egy pár bus magyart, a melyeket Salamon bandája oly lelkesen szivrehatólag szokott huzni, meghallgattunk volna, andaloga hazatértünk és társaságilag elhatároztuk, hogy: „hej, nem így volt ez hajdanában, a fokosnak fénykorában,“ midőn hasonló alkalommal az egész sétátér vidám kedélyű nép özönlel el, s a mesterinasoknak egy erőlyesebb, kitartóbb nemzedéke nemesebb enthusias musall máskált a fagygyas majusfán, s nem szotyant olyan könnyen le mind napjainkban, a midőn a természet is lehangoznak tetszik, s oly kimerült, hogy júniusban is aligalig érkezék meg május az ő mosolygó arcával és enyhe lehelletével.

* Beszterczéről írják, hogy a közelebbi tüzvészek következtében az ottani lakosságot nagy félelem ragadta meg. A különféle biztosító intézetek, állítolag, körülbelül 50,000 pfingt károsultak ottan.

* „P. Napló“ írja: Mint biztosan tudjuk, Jókai t. barátunk a „Magyar Sajtó“ vezetésétől viszály, ezentul mint munkatárs támogatván az említett lapot, melynek vezetését annak most is főmunkatársa és derék szemleírója Frányi t. barátunk veendi át. Felelős szerkesztő azonban ezentul is Hajnik Károly ur marad. Ezt a M. S. kétségbehozta.

— A magas igazságügyi minisztérium, a zugirászkalkali bánásmód s azok mikénti megbüntetése iránt, 1857 június 8-án egy rendeletet bocsátott ki, melynek határozatai a következők:

Zugirásznak (Winkelschreiber) tekintendő minden egyén, a ki a) a nélkül, hogy az ügyvédségre jogosítva lenne azon perekben, melyekben a feleknek a perrendtartás szabályai szerint ügyvédet kell használniok, valamely fél nevében jogosítlanul föllep, vagy annak számára beadványokat készít; s b) ki a nélkül, hogy az illető hatóságok által jogosítva lenne peres vagy nem peres ügyekben, habár azoknál az ügyvédi közbenjárás nem rendeltetik is, jogirátoknak vagy bírói beadványoknak a felek számára való szerkesztésével, vagy a bíróságnál a felek meghatalmazottjának képeni föllepéssel illetileg foglalkozik, akár van e részben valamely fizetés huzása bebizonyulva, akár pedig csupán a szerkesztett okmányoknak vagy beadványok mennyiségéből a meghatalmazottképpé gyakori fellepésből szinlett engedmények fölmutatásából vagy más körülményekből legyen is a nyerészkedési célzat alaposan következtethető (1. §.)

A zugirászat megvizsgálása és megbüntetése, ha abban valamely, az általános büntetőtörvény szerint büntethető cselekvény nem mutatkozik, azon bíróságot illeti, melynél a zugirás közvetlenül vagy közvetve föllepelt, vagy melynél valamely a zugirás által szerkesztett okmány vagy beadvány beadott. Ezen szabály érvényes az országos főtörvényszékekre, s a legfőbb törvényszékre nézve is a nálunk előforduló esetek tekintetében, a mennyiben célszerűbbnek nem tartják a vizsgálatot s a határozást valamely első folyamodású bíróságra bizoni (2. §.) A vizsgálatot mindenik bíróság a törvényes rend fönntartása végett neki adományozott fegyelmi hatalmál gva hivatalból köteles teljesíteni, s az ügy kinyomozása után a zugirászatban bűnösnek talált egyénre 5-től 200 pfingtlan bírószágot, vagy 24 órá-tól hat hónapig tartó fogságot szabni. (3. §.) Az érdekeltek, a határozat ellen annak kézbesítésétől számítva 14 nap alatt a felsőbb bírósághoz folyamodni lehet. A felsőbb bíróság azon határozatát ellen, melyek által az első bírósági ítélet helybenhagyott, vagy a vádlott javára megmáltatott, s a legfőbb törvényszék határozatai ellen további panaszítéletnek nincs helye. (4. §.)

Oly ügyvédek és jegyzők ellen, kik a zugirások által más harmadik személyek számára készített bírósági beadványokat aláírásukkal ellátják, vagy a zugirászatot bármilyen módon partfogolják, fegyelmi uton kell eljárni. (5. §.)

* Dr. Grim m. „Die politische Verwaltung Siebenbürgens“ című nagy munkájából immár a harmadik kötet is megjelent. Tárgyát az erdélyi kereskedelmi és iparügyek képezik. A negyedik kötet, mely szintén sajtó alatt van, az erdélyi urbéri kérdéseket fogja tárgyalni, s az urbéri ügynek jogtörténeti előadásán kívül, az újabb és régebbi e tárgyan hozott törvények összeszerkesztett sorozatát is hozandja. A derék szerző ez kitűnő szakférfi ezen korszerű műve annál nagyobb érdeket ébreszt, mivel az urbéri törvénysszékek már nem sokára hatályba lépnek.

K Ü L F Ö L D.

Anglia. Junius 15-én, az angol felsőházban is harmadszor fel lön olvasva, és így a parlament által végképp elfogadva, a királyi hgasszony kibazasítását illető javaslat. Az alsóházban pedig ugyanaz nap indítványozva lön, hogy a r. katolikusokra szabott eddigieskü eltörölésével, új egyenlő eskü határozassék meg minden tag a. Palmerston lord erre azt felelte, hogy ha egyedül rajta állana, azonnal beleegyeznék a r. katolikusok esküjének eltörölésébe, mert a boldogult Sir R. Peel is kivánságára ellenére hozta azt bé így, engedményül, hogy a r. katolikusok emancipatiojának ellenzőit kielégítse. De mindennek van ideje, s ezen módosítvány elfogadása az egész tárgyalás alatti javaslat megbukását vonná maga után. E módosítvány végül csakugyan el lön mellözve.

Franciaország. A sokszor fillentő, de olykor valót is beszélő „Nord“ határozottan tagadja, hogy a francia kormány megváltoztatva volna a fejedelemségek iránti politikáját. Azon egyetlen lehetőség van, mond az orosz érzelmű lap, hogy talán Anglia javasolt valamely közeputat a francia kormánynak, de ez még e pillanatig nem hajlott ahoz.

— A neufchateli konferencia végleg feloszlott, miután missióját teljesítette. Ámde azért még nem egyhamar lesz vége a párisi konferenciának, melyekre még sok vitályos kérdés megoldása vár. Ha minden várakozás ellenére a most fenforgó munkákon hamar túl-adhatna, mint a bessarabiai határvonal jóváhagyása, a dunafejedelemségek szervezése, sat. már ismét egy új alkudozási tárgy fogja busítani a conferentiát, a cserkesz kérdés, mely addig alkalmasint, érettségi pontjaig jutand. A cserkeszek ugyanis egy emlékiratot dolgoznak az európai hatalmakhoz, mely a párisi congressus elé lesz terjesztendő. Valószínű, s ohajtandó, hogy való is legyen ez a hir.

— Kern tudornak a neufchateli szerződést illetőleg a rendek tanácsában tartott beszédéből imezen szavak kiemelendők: „Tisztelet, becsület, de igazság is, mit meg kell adni, hogy mi svájcziai legkivált a francia császár utóbbi egyenes közbenbenjartának, s Napoleon hg. által a porosz királyhoz személyesen elvitt, s támogatott kéziratának köszönhetjük, ha hosszas és makacs vonakodás után a porosz király elvgre mégis hozzá állott a négy hatalom közötti javaslatához.“

— A francia császárságot jelenleg átható izgalomnak legérdekesb központját képzik kétségkívül a párisi választások és itt az általános érdek ismét azon kérdésben özpontosul: ha vajjon Cavaignac az ellenzék legkitűnőbb jelölje győztesen fog-e az urnákból kilépni vagy nem? A jelen percig még bizonytalanságban vagyunk e pontra nézve. A közelebbi lapunkban közölt távirati tudósítás szerint az ellenzék ügye tánt fel Párisban diadalmasnak. Ámde e sürgőnyt nagyon módosítja egy később érkezett. E szerint 229 megyei választás közül, a mennyiről akkor Párisban tudtak, csak 9 ütött ki ellenzékileg, Cavaignac pedig általános többség nélkül maradt. A legutolsó sürgöny arról is fölvilágosított, hogy a párisi első tudósításban a „megválasztottak“ szó toll-hiba, mi helyett ennek kell állani: „névszerint sok szavazatot kaptak“ mely változat által természetesen egészen más színt kap az egész: Cavaignac tehát csak viszonzlagos és nem általános többséget nyert a 3-dik választ. kerületben, u. m. 10,345 szavazatot a kormányjelölt 10,109 szavazata ellenében.

A párisi ellenzék ezen sikere is mindenesetre rendkívüli sensatit gerjeszt, mert ha oly csekély készület, s erőfeszítés mellett is fölülő eredményt vívott ki: mit nem várhatni még az ellenzéknek rendszeresebb s összetartóbb működésétől, ha még ily alkalomkor demonstrálni kell. Ha öszvezzük a szavazatokat, egyenesen Párisban a bejegyzett 359.000 választó közül, a választási műveletben nem több csak 206,813 vett részt, tehát a választók alig két harmada. Ezen felszámolás szerint a kormányjelöltek részére 110,526, az ellenzék jelöljeire pedig 96,287 szavazat esik.

A párisi 10 választó kerület közül 5-ben kormányjelölt lön meg választva; ellenzéki jelölt 2-ben, u. m. Carnot és Gaudeloux. A 3-dik választó kerületben Cavaignac, az ellenzék jelöltje, a 4-dik és 5-dik kerületben a kormány jelöltjei legtöbb szavazatot kaptak, de nem a abszolút többséget, miért is e kerületekben a választások jul. 5-én folytattak. A választási törvény szerint nem elég, hogy a jelölt szavazat többséget nyerjen, hanem a többieknek legalább is oly n gynak kell lenni, mint legalább is a lajstromba beirt azon kerületi választók számának negyedrésze. Azon esetre tehát, ha ez nem történik, a választási törvény rendelese szerint, a második választás megújítatik; ekkor azonban elég viszonzlagos szavazatt-többség is, bármennyi legyen is a választók száma. Az utóválasztások tehát mini Párisban, mind a megyékben jul. 5-én meg fegnek tartatni.

Ha jul. 5-én Cavaignac csak viszonzlagos szavazatot nyer is, mint követ léphet fel hogy esküjét meg-

tagadhassa, s a maga személyében az őt megválasztók tiltakozását mutathassa be a császár ellen.

A tartományi választások helyre ütik a kormány részére a Párisban kapott csorbát, mert amazok csak négy helyen döltek el az ellenzékiek részére, a többi közt Bordeaux- és Lyonban. Cavaignac 4 megyében bukott meg, valamint Montalembert is.

Az ellenzéknek e csekélynek látszó, de nagy reményekre feszítő sikere a külföldre sem tévesztendi hatását. A kormány maga is ezen állásba helyezé magát, s e kérdést terjeszté elő: köztársaság vagy társaság? „Egyik részen — mond a „Const.“ — a kormány áll, mely a rendet helyreállította, Franciaországot boldoggá, s dicsőségessé tette sat. Másik oldalon a köztársaság áll a mult emlékeivel, a jövő borzelmával. Egyik oldalon egy jó ügy szolgáltatábani öszinteség, loyaltitás; a másikon kétes föllépés, és decoratio mögött hamis liberelismus, a factio forradalmi tervei.“

A „Constitutionnel“ jun. 22-én még következő harcias felhívást intézett a választókhöz: „A vörös köztársaság megjelent a választók táborában. L. Blanc szólott, Ledru-Rollin hallatja rémszavát. Nyilatkozványban ily tétel fordul elő: „Mindenekelőtt rést kell csinálni. Ne feledjük az 1847-ki banqueteket, melyek oly szeliden kezdődtek, s diadalommal végződtek.“

Amerika. A nicaraguai ex-dictator Walker, a nap hőse Északamerikában! Senki sem hiszi, hogy a nyugtalan lelkű kalandor inneplése soká tartana. Nicaragua polgárai jun. 15-én valának elnököt választandók. A szövetségesek megszálltan tartják Nicaraguát, míg az új kormány szervezve lesz és működését megkezdi.

Belgium. A francia lapok, egy két szabadabb elvű kivételével, ingerült támadást intéznek a belga városi tanácsok ellen, hogy előterjesztik a királynak a közvélemény aggodalmait a jótékonyági törvényre nézve; törvényteleneknek, s az ország intézményeit fenyegetőknek nevezik ama tiszteletteljes feliratokat, melyek a belga helyhatósági életnek oly rend- és természeteszerű kifolyásai; sőt annyira mennek, hogy esodálatukat fejezik ki, miért nem tétetnek le az illető városi tanácsok, melyek elég bátrak új bizonyítványt adni a király bölcseségében és népe szeretetében vetett változhatlan bizalmuknak. Szerencsére azonban a belga király bölcsőbb, előrelátóbb, az egész francia új bölcseségi sajtónál: tudja, hogy a belga alkotmány által biztosítva van a népnek kérvényezési joga, s az országnak nem árt a mozgás, csak hogy az alkotmány korlátai között történjek, s a dynastia iránti hűség és tisztelet érzelméitől legyen áthalva.

A francia sajtó hangjától merőben eltű az angolé, mint a melynél az alkotmányosság életnedv- és vérré van válna. Többi között az „Economist“ londoni lap a belgiumi ügyről szólván, így szemlélődik ezen kis ország felett: „Nincs Európában állam, mely érdekesebb tünemény volna Belgiumnál. Ez az egyetlen r. katolikus ország, mely a legkitűnőbb protestans államokkal versenyez; itt lehet látni azon egyetlen alkotmányt, mely ámbár a forradalmak időszakában volt készitve, csonkítatlanul túlélte ama második időszakot is, midőn a forradalom még korlátlanabb volt. Ezen ország helyhatósági intézményekkel, s ezeknek szemmelével, ösztönével bír, melyek a tapasztalás szerint elég erősek a sajátképp franczia eszmék befolyása ellen küzdeni. Belgium több tekintetben nagyobb arányú tanulmányt érdemel, mint a minő helyet foglal el Európa térképén. Palmerston lord hosszú politikai pályáján kevés pont lehet, melyre teljesebb megelégedéssel tekinthetne vissza, mint azon erőlyes támogatásra, melyet Belgium iránt kitüntetett, hogy mint alkotmányos és független állam létrejöhessen.“

Törökország. A „Journal de Constantinople“ felszólal a francia „Moniteur“ moldvai levelei ellen, a melyek új meg új vádakkal sújtják az erőlyes Vgoridest. A török félhivatalos-szinű lap nem tartózkodik kimondani, hogy azon levelek oly távol vannak az igazságtól, mint Makó Jeruzsálemtől. Ha a biztosok, mondja ezen lap, a fejedelemségekben nem csupán arra szorilkoznak, hogy a párisi szerződés értelmében, a megrendelt módon, az az, a divának által kifejezett népkivánságot constantirozzák, csak a közcsend fog háborítottatni. Ha mind a két félnek nincs szabadsága nyilatkozni, a polgárháboru veszélyének vagyunk kitéve. A moldovai kaimakám eltöltötte az unionista demonstratiokat, mert ennek tagjai a más véleményűeket kihívó sértegetésekkel illették. Ha a moldovai kaimakám valóban oly bűnös, s oly erőszakos volna, mint a jassy-i levelek akarják elhitetni, a vád nem illeti a kaimakámot, hanem magokat a párisi kötvényt aláírt hatalmakat, hogy azt eltűrik, s a máj. 30-ki stambul értekezleten, nem csak semmi gyors orvoslást nem sürgettek, de még csak legkisebb megrovást sem nyilváníttak.

Németország. Frankfurtból írják, hogy a mely nap a dán kabinet legújabb lépéséről tudósítás érkezett a német szövetségi gyűlés kebelében jun. 15-én bizottmányi ülés volt, melyben már a német-dán ügyvel foglalkoztak. Montessuy gr. francia követ a német szövetségnél azonnal Párisba futott, hogy utasításokat kérjen a szövetségi gyűlés előtt most már kikerületlen

dán-német ügy tárgyalásához. Németek szerint a szövetségi gyűlés első teendője volna a részben megrendelni, hogy a Dániában levő holstáni csapatok mint német birodalmi juttalékok, azonnal haza rendeltessenek, s a hejségeken levő dán csapatok pedig vissza vonassanak. Lassanként tehát a gyakorlati ténnyé fog leszállani a német elmélet.

Olaszország. Livorno, jun. 8. Tegnap este a szinkör szinpadán tűz támadt. A menekülő nép tolongásában 43 ember találta halálát, s 34 sérüléseket szenvedett; a szinpad leégett; a ház többi részét a lángok megkímélték.

Azon hírekkel szemben, melyek a szárd királyt Szidonia szászországi hercegasszonnyal házassítják egybe, a „N. Pr. Ztg.”-nak Turinből írják, mikép az egész historia csupa koholmány. Mint magas körökben beszéltek, melyek a király szándokait legjobban tudhatják, Victor Emanuel tökéletesen elhatározta magában, többször meg nem házasodni. Ő az idevált királyné Adelheid emléktét gyöngéden érzi szívében, s három fia Humpert a koronörökös (13 éves) Amadeus (12 éves) és Otto hercegek által trónkövetkeztést eléggé biztosítva látja. Ezekon kívül van még egy unokaöccse, Victor Tamás, genuai herceg.

Dánia. Schleswig, Holstein, Lauenburg sérelmei a dán kormány ellenében következő sarkalatos pontokra vihetők vissza, miszerint a korábbi kötések és törvények ellenére a dán kormány megsemmisítését célozza 1. a hercegségek nemzeti önállóságát, 2. nemzeti nyelvöknek, és mivel az ily politika előbb-utóbb oda vezet, 3. alkotmányos életöknek is. Schleswigre nézve a „nemzeti” alkotmányosság már nem is

létezik, mert ezen hercegség egészen be van illesztve a dán egységbe, a dán országgyűlésbe. Holstein és Lauenburg hűségének azonban még meg van saját diétájok, melynek éppen hatásköréről van szó jelenleg a dán kormány és a német nagyhatalmak között váltott jegyzékekben.

A német és dán sajtóbeli minden szózatok meg egyeznek abban, mikép az utóbbi dán válasz, melylyel a német nagyhatalmak jegyzéke lön viszonzozva, s illetőleg visszautasítva, ez utóbbiaknak nem hagy fenn egyéb utat, mint hogy a vital, oskérdest a német szövetség elé terjeszték. „Dagbladet” dán lap azzal vigasztalja magát, hogy az ügynek a német szövetség elé terjesztéséről a végzés hozataláig, s a végzéstől a végrehajtásig, s a végrehajtástól a béke felhomlásáig még sok víz folyand le a Dunán addig még elég idő lesz a legszélsebb esetekre elkészülni.

Svájcz. A svájci szövetségnek két törvényhozó háza a Parisban megalapított szerződést egyhangulag elfogadta. A svájci köztársaságnak van oka örülni az eredményen, melyet a bizottsági előadó a nemzeti tanácsgyűlésen következőleg emelt ki: „Svájcz — ugymond — ezáltal nem volt kénytelen azon alárendelt szerepet játszani, mint hajdan a bécsi congressuson, valamint a közbenjáró hatalmak sem foglalnak Svájcz irányában ítélőbírói állást.”

UJ P O S T A.

A franciaországi választások már ismereteseek. Az ellenzék csupán hat jelöltjét tudta átvenni, hacsak az új választásoknál még egy-kettő hozzá nem járul. Különb lett volna természetesen az eredmény, ha az ellen-

zék régi bűnét — a visszavonást elhagyja, mert a nép valójában elég buzgó volt, s ez okból a kormány is megseppent volt egy kissé, mit a következő adoma is tanúsít. A belügyminiszter a császártól kérvénnyel, mit gondol, mennyi jelöltnek lesz az ellenzék képes az egész országban többséget szerezhetni, a miniszter 25 ellenzékinek megválasztását mondá valószínűnek. Ez sok, vélekedék a császár; mert a restauratio elkukása oly ellenzékkel kezdődött, mely csupán 17 tagot számított. Az ellenzék választójainak száma még ez utóbbi számot sem éri most el, de azért komoly intést kapott a kormány hogy a szabad népekarat vezetését minél gondosabban vegyék szemügybe, ha csak nem akarja Napoleón a „Temes” tanácsát szívére venni, hogy ha egyszer szófogadó kamarára tehetett szert, az azt tartsa is meg kezei között, s öt év kitelével öt évig hosszabítsa meg annak törvényhozói megbízását.

A francia börze sem kerülhetett el, hogy ne fusson végig a hátán egy kis borzongás. Hisz ő is osztán éveken keresztül a kormány azon családását, hogy Franciaországban nemcsak nem létezhetik ellenzék, sőt hogy a politikai élet merőben kihalt. A szavazási eredmény ellenkezőt látszik tanúsítani; mert ha csekély is a megválasztott ellenzékiek száma, legalább is kitűnt, hogy a szavazatok részére is szembetűnő mennyiségben estek ki, nem is említve, hogy a választásban részt nem vettek száma igen nagy.

Sajtó tübe. Közlebbi számunkba magy: urb. p. 80^{1/2} helyett 82^{1/2} olvasandó.

Bécsi börzén. Junius 24-dikén. Magyar urbéri papí 82^{1/2}, Nemzeti kölcsön 85^{1/4}, Arany pénz 7^{1/2}, Ezüst 4^{1/2} mint szilveszter 1872

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

KIVONATBAN.

A szászvárosi (Broos) megyei és kir. törv. szék elnöksége f. é. jun. 18-ról 339 sz. a. pályázatot hirdet az ottan megürit igazgatósági segédként állomásra 700 ezüst rft. évi fizetéssel A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket négy hét alatt.

A k.-fejérvár-megyei és k. törv. szék f. é. máj. 18-ról 662 sz. a. felhívja volt szőlőszállító, néhai Jenei István hitelezőit, adják fel oda a néhai hátrahagyott vagyonra iránt követeléseiket f. é. július 28-án d. e. 9-kor.

A m. vásárhely megyei és k. törv. szék f. é. jun. 10-ről 324 sz. a. csődöt hirdet m.-vásárhelyi polgár Reich József összes vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket f. é. auguszt. 22-éig, ügyvéd Jakab János v. helyettese Bartha Dániel ellen.

A m.-vásárhely megyei és k. törv. szék f. é. máj. 27-ről 2870 sz. a. tudatja hogy id. báró Kemény István csödtömegéhez tartozó felső és alsó detrehemi rész-jószágát f. é. szeptemb. 3-án és november 3-án d. e. 9-kor az ottani törv. széknel közárverésen eladják. Felvilágosítást vehetnek dr. Scheitz Antalól A kovásznai cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. június 14-ről 114 sz. a. tudatja, hogy az 1851-ki május havában alkerületi segédek Könczei József és Vajna Dönes aláírása alatt, Albi és Alcsennaton erdejéről készült és Albi községét illető osztály levél egyik példányát falubíró Bak András keze alól elvesztett. A megtaláló jelentse magát egy év alatt, mivel azon tul semmit érnek fogják nyilváníttani.

A hosszufalui cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. jun. 15-ről 906 sz. a. tudatja hogy zazoni lakos Fóris János 1856 auguszt. 18-án vegrendelet nélkül holt el felhívja törvényes örökösét nagykorú Fóris Annát, adja be örökségi nyilatkozatát egy év alatt, különben elcsik örökségétől.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóság f. é. jun. 20-ról 2888 sz. a. tudatja hogy Borszék és Gyergyó sz. Miklós között a nyári fürdés szakán f. é. június 25-től szeptember 15-éig hetenként kétszer levél posta fog járni.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A Sz. Udvarhely megyei és k. törv. szék f. é. jun. 15-ről 894 sz. a. tudatja, hogy báró Szentkeresztinének gróf Haller Annának m. hidegkúti birtoka után 7239 ez. ft 14 1/2 kr. kárpótlási tőke és járuléka van megadva A követelések bejelentésére határidő f. é. auguszt. 14-e, tárgyalási hatánap octob. 14-e d. e. 9-kor.

A dézsmegyei és k. törv. szék f. é. jun. 16-ról 2820 sz. a. tudatja hogy Benkő Anna özvegy Kádár Ferenczének borkúti birtoka után 4468 ez. ft 15 1/2 kr. a kosztatálai után pedig 796 ez. ft 1 1/2 kr. kárpótlási tőke és járuléka van megadva. A követelések bejelentésére határidő f. é. auguszt. 29-éig, tárgyalási hatánap f. é. october 30-ka d. e. 9-kor.

(207) N. 3475. — 1857.

Hivatalos idézés.

Alólt tanács az alábbiakat ezennel hivatalosan felszólítja, ha ez országban tartózkodnak egy hónap alatt, ha pedig külföldön mulatának, három hó alatt ez idézésnek e lapba történt beigntatását számíttva, e tanács előtt, hadkötelezettségök teljesítése végett annyival bizonyosabban meg jelenni, hogy ha a kitűzött határidők siker nélkül eltelnének, magoknak fogják tulajdoníthatni, ha a legfelsőbb ujonczozási szabály 36. és 37. szakaszaiban körülírt büntető eljárás irányukban alkalmaztatni fog.

Az első korosztályból:
48. Sorsz. Schuller József pinczer.
Siebert Sándor szígyártó legény
A kolozsvári tanácsból, június 4-kén, 1857

196

Szám 1748. 1857. Civ.

Hírtétel

urbéri kárpótlási tőkék utalványozása iránt.
A szászvárosi és kir. megyei törvény-szék közlése teszi, hogy az erdélyi országos földterhementesítési bizottság 1857-diki máj. 12-ről 5021 sz. a. kelt jogérvényes határozata által Losádi idős b. Fekete Samu-el részére Losádon föld 15 hold 1320 ölet ütő 3 telek utáni megszünt urbéri szolgálmanyai kárpótlásul 369 ft. 15 kr. tőke 1857. jul. 1-járó kamattal és 132 pft. 19 1/2 kr. maradékkamat van előlegesen liquidálva és utalványozva.

Ennélfogva felszólítás tételik:
1.) Hogy mindazok, a kik a bírod. törv. lap 100 dik számában 1853 máj. 29-diki eszársári patens értelmében 1854 diki augusztus végén eltel egy évi határidő alatt kárpótlott javaik iránti igényüket és jogilletőségüket törvényes formában érvényesítették, ezt bizonyítsák be.

2.) Hogy mindazok, a kiknek az érintett patens engedménye szerint a visszaváltási jog érvényesítésére még egy hosszabb határidő hagyatott fenn, ezen jogigény iránt okadatolt bejelentést tegyenek, vagy a kereset függőben-létét mutassák ki

3.) Hogy azok, a kik valamely más jog-cím alatt igényt formálnak a kárpótlási tőkehez, vagy kamataijhoz, ez iránti jogukat érvényesítsék.

4.) Hogy azon hitelezők, a kik követeléseiknek az 1856-ki márcz. 4-sője előtt eszközölt betáblázás nyomán, elsősegi jogot követelnek a kárpótlási birtokra, s a kárpótlási tőkéből leendő fizetésre akarnak igényt tartani, erről tegyenek jelentést, különben mind ezen egyének a kárpótlási tőkék utalványozása iránti tárgyalásoknál ki vannak zárva. s az 1. 2. és 3. alatt jelölteknek csupán az a gyatik fenn, hogy lehető jogaikat csak az ellen érvényesíthessék, a kinek illetősége a kárpótlási tőkéből vagy kamataijból az utasítási-tárgyalásnál elismertett

Ezen bejelentések és kimutatások legfőbb 1857 július 29-éig írásban benyújtan-

dók, s abban a bejelentő vezeték- és keresztneve és lakhelye, mintszintén képviselőjének törvényesített felhatalmazása kell, hogy foglaltassék.

A kárpótlási tőke utalványozása iránti tárgyalásra határidő tételik 1857 szeptember 30-dikára d. e. 9 órára, midőn a szászvárosi és k. megyei törv. széknel személyesen vagy felhatalmazott által minden igényük bebizonyítására szolgáló oklevelekkel pontosan megjelenni mindazok felszólíttatnak, a kik az említett idézési határidő alatt bejelentésüket és kimutatásukat beadták; mertha pontosan meg nem jelennek, úgy fognak tekintetni, mintha bejelentéseket és kimutatásokat nem nyújtottak volna be.

Ezen határidőnél tekintet lesz a földadó-ideigleneg rectificatioja következtében utólagosan netalan liquidált kárpótlási tőkére is, melyhez azon hitelezők, a kik nem tették bejelentést, a 4 pont alatt meghatározott korlatok között minden igényüket elvesztik.

Ezen határidő elmulasztása és elmaradás esetében a visszahelyezésnek nincs helye. Szászváros 19 máj. 1857.

Cs. k. megyei törv. szék tanácsából.

(201) N. 3114. — 1857.

Pályázati csőd-hirdetmény!

A kolozsvár-vari tanácsnál egy ideiglenes járulnoki állomás 250 ezüst rforint fizetéssel ürességbe jővén, ezen állomásra a magas cs. kir. helytartóság f. évi május 23-ról 6013 szám alatt kelt rendelete következtében f. évi július 10-éig ezenel pályázat nyitattik.

Az ezen állomásra pályázni kívánók arra utasítottak hogy ebéli kérelmüket szabály szerű béléggel ellátva az irt határ ideig az alólt városi tanácsához adják be.

Ezen állomás elnyerésére szükséges hogy a pályázó a Magyar és Németnyelv tudását, főleg e nyelvekbeni fogalmazási képességét, iskolai tanulmányait valamint a közszolgálatbani gyakorlati képzettségét, egy politikai és erkölcsi feddhetlen magaviseletét tanúsítsa.

A kolozsvári tanácsból jun. 12. 1857.

Nem hivatalosok.

(210) (1-3)

Haszonbéri hirdetvény.

A kolozsvári Sz. Erzsébet-aggház mérai s andrásházi javadalmai, folyó 1857 dik év Sz.-Mihály napjától számítandó hat egymásutáni évre szabad kézből haszonbérbe fognak adatni. Haszonbérleendő birtokok: a merai udvarház, csüsröskertjével, veteményezőjével, istállójával, pálinkafőző kocsma, alsó és felső lisztelő malmok, e két javadalomban, a földadó-biztoság felmérése szerint 633 kisvéka ferőjú szántók, 39 hold s 1100 négyszög öl kaszáló, 53 hold legelővel.

E javadalmak részletességei, mint szintén a haszonbéri szerződvény pontjai láthatók jövő július 2-től reggel 8 órától deli 12 óráig július 10-ig bezárólag Vinkler Ferencz-nél, hídutczai 314 szám alatt; haszonbéri ösz-

veg felett pedig szerződhetni aggházi gondnok tanár Szabó Józseffel.

Kolozsvárt, június 25-kén, 1857.

Haszonbéri árverezés.

Ugyan csak a Sz. Erzsébet-aggház kolozsvári fekvő birtokai, folyó 1857-dik év Sz.-mihály napjától számítandó hat egymásutáni évre darabonként közárverés útján haszonbérbe fognak adatni. Haszonbérleendő birtokok:

1. A külső-magyarutca végén lévő pálinkafőző-ház és telek a szomszéd házzal és telekkel.
2. Nádasteri több szántóföldek
3. Tüzokmáli, aszupataki, cserealatti, vízszont szántók.
4. Kajántó-völgyi több rendbeli kaszálók.
5. Harmadvölgyi hosszú labban 10 rud szénafü.
6. Gellai szántók és kaszáló.
7. Kölesföldi ugynevezett külső-magyarutca végéni nagy lab.
8. Tőkőzi szántók.
9. Nagyszopori kaszáló.
10. Borháncsi szántók, kaszálók.
11. Sz. Jakabteri kaszáló.
12. Alsó és felső-kövespadi szántók.
13. Békáson felüli kaszálók.
14. Házsongárd feletti szántók és kaszálók.

E birtokok még részletesebben s a földadó bizottmány által felmért ferőúségben s hold-területben, mint szintén a szerződvény pontjai is láthatók jövő július 2-től reggeli 8 órától deli 12 óráig, július 10-éig bezárólag Vinkler Ferencz-nél, hídutczában, 314 szám alatt, hol másnap azaz, július 11-kén reggeli 9 órától deli 12 óráig, folytatolag pedig délutáni 3 órától estve 6 óráig az árverezés is tartatni fog.

Kolozsvárt, június 25-kén, 1857.

(208) (3-3)

HASZONBÉRBE ADANDÓ
1858 január 1-ő napjától több évre egy a K.-fejérvári kertületben Al-Gyógyon fekvő czélszerű lakó- és gazdasághoz szükséges épületekkel el látott jószág melyhez tartoznak: fordulunkint el vethető 550 véka férejú búza föld, török-búza vetés 100 — 120 véka, 150 szekér szénát termő két 4000 — 5000 vederre való szőlő, de melynek jelenleg 1/4 van mivelés alatt, helyben Al-Gyógyon két fogadó, egy három kövű lisztelő malom vásár vám, több taxás hazak, zsellérek és czigányok, a maroson rév haszonbér, 12 faluban korcsomárlási jog, több számú szilvás kertek, Szászvárosan egy fogadó sat

Bövebben értekezhetni a szászvárosi postára utasítandó bírmentes levél által a tulajdonos gróf Kun Gotthárdal.

(202) (3-3)

ELADÓ-HÁZ A külső-magyarutczában, a ref. templom töszomszédjában, egy a szamosig terjedő gyümölcsösseel beültetett, rendezett kertel, s gazdasági épületekkel ellátott nagy terjedelmű telek, a rajta lévő, több lakószobából álló-házzal eladó. Értekezhetni a tulajdonossal, külső-magyarutca 27-dik szám alatt.